

ניתן לצפות בשיעורים נוספים באתר של
מכון מאיר בכתובת: www.meirtv.co.il

השידוך הראשון... עיון בפרשת השבוע על פי המהר"ל

צריך האדם לקנות מעלת הטוב... ומה שהאדם הוא טוב, עד שאומרים עליו כמה בריאה זו טובה, היינו כשהוא טוב בעצמו. יש בו הטוב, וזהו בחינה אחת.. הבחינה השנית שראוי שיהיה טוב לשמים, הוא השם יתברך, אשר ברא את האדם, ויהיה עובד אליו, עושה רצונו הג', שראוי שיהיה טוב אל זולתו מבני אדם אשר הם נמצאים עמו, כי אין האדם נמצא בלבד, רק הוא נמצא עם בני אדם זולתו. ולכך התחיל התנא הזה דבריו לומר 'על שלשה דברים העולם עומד; על התורה, ועל העבודה, ועל גמילות חסדים'. כי כאשר יש באדם התורה, הוא נחשב בריאה טובה בעצמו, כאשר יש בו התורה השכלית אבל אם אין בו התורה, אין האדם בעצמו נחשב טוב... העבודה היא שמזה יחשב האדם שלם וטוב אל מי שבראו, כאשר הוא עובד לו וצריך שיהיה האדם שלם וטוב לבוראו. וכנגד הג', שצריך שיהיה האדם שלם וטוב עם זולתו, זהו על ידי גמילות חסד הנה כאשר הוא עושה לזולתו חסד חינוך... ורמז לה כיון שיש לה גמילות חסדים, שהוא עמוד אחד, ראוייה היא ליצחק שיש לו עמוד העבודה, שהוא עמוד השני. וראוייה בשביל זה שיצא ממנה יעקב, שיש לו עמוד ג' וא עמוד התורה. כי האחד נמשך אל אחר... כל אלו ג' עמודי עולם שייכים זה לזה...

6. חת"ם על התורה חיי שרה

ועשה חסד עם אדוני אברהם. ר"ל כי ידע שיהיה יצחק מדת הדין, ע"כ התפלל להי"ת שתזדמן לו אשה ממדת החסד כדי שיצאו מבין שניהם יעקב מדת אמ"ת הכלולה מדין ורחמים, דאל"ה לא יהיה ח"ו קיום לעולם... ואח"כ אמר אשר לא עזב חסדו ואמית"ו הרי חסד ואמת...

7. משך חוכמה בראשית כ"ד, י"ד

כי עשית חסד עם אדוני - פירושו ע"ד האמת כי יצחק מדת גבורה ומהתדבקות גבורה עם החסד נעשה בריה התיכון אמת, (וזהו תרומה קעה); ולכן כאשר הרגיש ברבקה מדת החסד אמר ברוך ד' אשר לא עזב חסדו ואמתו שנולד מדת אמת מהתמזגות חו"ג וזה הוא מדרשו של יעקב.

הטוב אל אחר, כי החומרי הוא מקבל ואינו משפיע לאחר, ולכך בעלי גומלי חסדים שעושים הטוב ומשפיעים לאחרים אינו חומרי רק יש לו זכות החומר, ובשביל זה מזכך גופו וחומר מן החטא אשר הם פחיתות החומרי. והנה שנים אלו אמת וחסד שניהם טעם אחד להם לגמרי, כי בעל גמילות חסדים מצד שיש לו זכות החומר יש לו הזכות מן החטא כמו שאמרנו, ואמת יש לו זכות שכלי ובה יש לו סלוק העוון שהיה לו מצד השכל באמונת שקר, וכאשר הוא איש אמת ויש לו זכות השכלי זהו זכוכ החטא שהיה לו בכוח השכלי... ובפרק קמא דסוטה (י"ד ע"א) אמר רב אחא מאי דכתיב אחרי ה' אלוקים תלכו וכי אפשר לאדם להלך אחר השכינה והלא כבר נא' כי ה' אלוקיך אש אכלה הוא אל קנא, אלא הלך אחר מידותיו מה הוא מלביש ערומים דכתיב ועש ה' וגו' כתנות עור וילבישם אף אתה הלבש ערומים, הקב"ה מבקר חולים כדכתיב וירא אליו ה' אף אתה בקר חולים... ומה שעל ידי המידה, הזאת בפרט אפשר להתדמות לבוראו, מפני שזאת המידה היא מה שעושה האדם בעצמו. כי המשפט לא שייך לומר שהוא הולך בדרכי השם יתברך, כי ההולך הוא הולך מצד עצמו ועושה מעצמו מרצונו ומדעתו וזה נקרא שהוא הולך בדרכי השם יתב' כאשר עושה דבר מדעתו, ואילו המשפט הוא מחויב לעשות משפט ולא נקרא זה שהולך בדרכי הקב"ה, רק כאשר הוא עושה חסד לפניו משורת הדין והוא עושה מדעתו ומרצונו בזה שייך שהולך בדרכי השם יתברך. וכן הרחמים כאשר יש עני ומרחם עליו ונותן צדקה אין בכל זה שיאמר שהולך בדרכי ה' ית' כי אם לא היה העני בצרה אפשר כי לא היה עושה. ולכך לא יאמר בזה שהולך בדרכי השם ית' רק כאשר עושה חסד שהחסד הוא עושה מעצמו ואינו חייב בזה ולפיכך על ידי המידה הזאת נאמר עליו שהולך בדרכי ה'...

5. מהר"ל דרך חיים א' ב'

כי הנבראים נבראו בשביל הס מפני בהם הטוב, ואם לא היה בנמצאים הטוב, לא היו נבראים. כי הדבר שאינו טוב בעצמו, אין ראוי שיהיה לו המציאות, ויותר ראוי שיהיה נעדר, ולא יהיה לו המציאות וכאשר התבאר לך דבר זה לדעת כי הנבראים כולם תלויים באדם, שהם נבראים בשביל האדם, ואם אין האדם כמו שראוי להיות, היה הכל בטל... ולפיכך

1. בראשית כ"ד, י"ב-מ"ט

... תקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדני אברהם: ... (יד) והיה הנער אשר אמר אליה הטי נא כרף ואשתה ואמרה שתה וגם גמליך אשקה אתה הכזות לעבדה ליעזוב וכה אדע כי עשית חסד עם אדני: ... (כו) ויאמר ברוך יהוה אלהי אדני אברהם אשר לא עזב חסדו ואמתו מעם אדני ... (מט) ועתה אם ישלכם עשית חסד ואמת את אדני הגידו לי ואם לא הגידו לי ואפנה על ימין או על שמאל:

2. רש"י בראשית כ"ד, י"ד

אותה הוכחת - לרואה היא לו שחטא גומלת חסדים וכלאי ליכנס בזכותו של אברהם.

3. כלי יקר בראשית כ"ד, י"ד

אותה הוכחת לעבדך ליצחק. ... ורז"ל אמרו (תענית כד.) כל כלה שעניניה יפות כל גופה אין צריך בדיקה. וזה דבר שהחוש מכחיש כי כמה מוכערות בעולם שעניניהן יפות. ועוד קשה מה ראו חז"ל על ככה ליתן עצה לבדוק אחר יופי חיצוני זה ... וזאת העצה היעוצה שיבדוק אם היא בעלת עין יפה וגומלת חסדים, כי אם עיניה יפות בבריות, אז היא בלי ספק שלימה בכל המדות, ולמדו רז"ל מן אליעזר שלא בדק את רבקה כי אם במדה זו כי מדה זו בנן אב על כל המדות:

4. מהר"ל נתיבות עולם א' נתיב גמילות חסדים א'

בספר משלי (ט"ז, ו) בחסד ואמת יכופר עון... רז"ל מפרשים הכתוב הזה כי בעל גמילות חסדים ראוי לכפרת החטא, כי בעל גמילות חסדים יש בו הטוב הגמור שהוא מטיב לאחרים, ולאדם כמו זה יש לו זכות ודקות החומרי ואינו אדם חומרי גמור, כי החומר אינו משפיע רק הוא מקבל תמיד. ודבר זה רמזו רז"ל במה שאמרו (אבות פ"ב) אין עם הארץ חסיד, כי עם הארץ שהוא אדם חומרי אין לו מדת חסידות לעשות